

Holistički programi rehabilitacije temeljeni na sportu za podršku mladima pogođenim COVID-om-19 HRIC

Šifra projekta: 101090110

Rezultati 3.2 Preporuke za politiku

SADRŽAJ

Uvod.....	1
Razina politike EU.....	2
Preporuke politike EU.....	2
 Konteksti i preporuke politika na nacionalnoj razini.....	 4
Italija.....	4
Hrvatska.....	5
Portugal.....	6
Slovenija.....	7
Zaključak.....	8
Odricanje od odgovornosti	9

PREPORUKE ZA POLITIKU

Uvod

Projekt HRIC, sufinanciran od strane Erasmus+ Sport programa, bavi se hitnim psihosocijalnim potrebama mladih u dobi od 16 do 30 godina diljem Europe koji su negativno pogođeni pandemijom COVID-19. Mladi su se suočili s povećanim izazovima povezanim s anksioznošću, depresijom, posttraumatskim stresom i socijalnom izolacijom zbog poremećenih usluga, karantene i ekonomske nesigurnosti. Ovi uvjeti nisu utjecali samo na njihovo mentalno blagostanje, već i na njihovu socijalnu uključenost i dugoročni razvoj. Integracijom obrazovanja kroz sport (ETS) s metodologijama utemeljenim na traumi, projekt uvodi inovativan, uključiv i nestigmatizirajući pristup rehabilitaciji mentalnog zdravlja. Osnaživanjem lokalnih aktera - trenera, edukatora, radnika s mladima i općina - HRIC nudi strukturirani model koji sport pretvara u alat za psihološku otpornost, socijalnu reintegraciju i podršku zajednici.

HRIC se temelji na tri glavna cilja:

- Poticati sudjelovanje u sportu među ranjivom mladeži razvojem priručnika i formata obuke za sportske trenere i socijalne djelatnike usmjerenog na psihofizičku podršku.
- Stvoriti sinergije između sektora sporta i socijalnih usluga izradom priručnika o integriranim programima mentalnog zdravlja i sporta.
- Izraditi preporuke politika usmjerene na dionike i donositelje odluka za sustavno usvajanje intervencija mentalnog zdravlja temeljenih na ETS-u.

Ovaj dokument s preporukama za politiku, utemeljen na istraživanju i suradnji u Italiji, Hrvatskoj, Portugalu i Sloveniji, vodi europske i nacionalne kreatore politika u ugradnji obrazovanja kroz sport (ETS) u dugoročne strategije mentalnog zdravlja mladih.

Projekt HRIC uvodi inovativan pristup koji kombinira sport s psihološkim i traumatskim metodama kako bi podržao oporavak, otpornost i socijalnu uključenost ranjive mladeži. Obukom stručnjaka, razvojem uključivih programa i poticanjem sustavnih promjena, HRIC ima za cilj institucionalizirati intervencije mentalnog zdravlja temeljene na ETS-u. Ove preporuke pružaju plan za transformaciju kratkoročnih napora oporavka u održiva rješenja utemeljena na zajednici koja promiču dobrobit mladih diljem Europe.

Politike na razini EU-a

Nekoliko okvira EU-a priznaje važnost dobrobiti mladih, mentalnog zdravlja i uključivog sporta. Strategija EU-a za mlade (2019. – 2027.) poziva na bolju uključenost i osnaživanje kroz sport i angažman zajednice. Radni plan EU-a za sport (2021. – 2024.) promiče sport kao sredstvo društvene kohezije i mentalne dobrobiti, no nedostaju mu posebni mehanizmi za integraciju ETS-a s programima mentalnog zdravlja. Program EU4Health podržava inicijative za mentalno zdravlje, ali ne uključuje posebno metode neformalnog obrazovanja temeljene na sportu poput onih koje je razvio HRIC.

Preporuke za nove politike na europskoj razini

Obrazovanje kroz sport (ETS), kako ga promovira HRIC projekt, nudi strukturiran i uključiv pristup poboljšanju psihosocijalne dobrobiti. Trenutne strategije EU-a, poput Strategije EU-a za mlade (2019. – 2027.) i Plana rada EU-a za sport (2021. – 2024.), priznaju važnost mentalnog zdravlja i sporta, ali ne priznaju ETS službeno kao namjensku metodu intervencije u mentalnom zdravlju.

Formalnim priznavanjem ETS-a u budućim ažuriranjima ovih strategija - ili u novim instrumentima kao što je namjenski Europski akcijski plan za mentalno zdravlje - ETS programi mogu steći veću legitimnost, vidljivost i podobnost za financiranje. Ovo priznanje bi također pomoglo nacionalnim vladama da uključe ETS u vlastite okvire za mlade i zdravlje, stvarajući usklađen europski pristup.

Trenutačno Erasmus+ podržava širok raspon sportskih projekata i projekata uključivanja mladih, ali financiranje inicijativa koje kombiniraju podršku mentalnom zdravlju s pristupima temeljenima na sportu ostaje ograničeno ili sporadično. Slično tome, program EU4Health, iako posvećen mentalnom zdravlju, ne financira izričito neformalne ili sportske intervencije u zajednici poput onih razvijenih putem HRIC-a.

Stvaranje namjenskih linija financiranja unutar ovih programa osiguralo bi dugoročnu financijsku održivost za ETS inicijative. To bi omogućilo općinama, nevladinim organizacijama i sportskim savezima da osmisli programe koji nude terapijsku i preventivnu podršku mladima koji se suočavaju s anksioznošću, depresijom i traumom. HRIC je već uspješno testirao okvir koji može poslužiti kao referentni model za ove kriterije financiranja.

Jedan od glavnih ciljeva HRIC-a je osposobljavanje sportskih trenera i socijalnih operatera u metodama psihofizičke podrške koje spajaju psihologiju i sport. Međutim, diljem Europe trenutno ne postoji standardizirani certifikat koji kvalificira trenera za pružanje podrške mentalnom zdravlju temeljene na sportu. Razvoj certifikata priznatog od strane EU - moguće usklađenog s Europskim kvalifikacijskim okvirom (EQF) - profesionalizirao bi novu ulogu "sportskog trenera kao psihosocijalnog facilitatora". Također bi osigurao dosljednost i kvalitetu u svim državama članicama. Certificirani ETS praktičari mogli bi se zaposliti u školama, centrima za mlade, sportskim klubovima i ustanovama za mentalno zdravlje, učinkovito premošćujući jaz između formalnih sustava skrbi i podrške temeljene na zajednici.

HRIC je pokazao da obrazovanje kroz sport (ETS) povećava otpornost, smanjuje izolaciju i podržava oporavak mentalnog zdravlja mladih. Kako bi se nadogradili ti dokazi, EU bi trebao financirati međunacionalna istraživačka partnerstva - uključujući sveučilišta, općine i civilno društvo - kako bi prikupio dugoročne podatke o učinkovitosti ETS-a. Nalazi će informirati politike temeljene na dokazima, zagovaranje i standarde osposobljavanja. Programi poput Horizon Europe i COST Actions mogu podržati ovo multidisciplinarno istraživanje u različitim europskim kontekstima. EU bi trebala ulagati u međunacionalne istraživačke konzorcije koji uključuju visokoškolske ustanove, općine i organizacije civilnog društva kako bi prikupljali longitudinalne podatke o učinkovitosti ETS-a za mentalno zdravlje. Ova istraživanja mogu doprinijeti donošenju politika temeljenih na dokazima, podržati zagovaranje i informirati standarde osposobljavanja. Programi poput Horizon Europe i COST Actions mogli bi se iskoristiti za takve multidisciplinarne istraživačke napore.

Preporuke za reformu nacionalne politike – Italija

- Integrirati ETS u nacionalne strategije za mlade, obrazovanje i zdravlje kao validiranu metodu podrške mentalnom zdravlju.
- Razviti nacionalne akcijske planove za oporavak mentalnog zdravlja koji uključuju programe temeljene na ETS-u kao središnju komponentu.
- Financirati regionalne i općinske pilot programe koji primjenjuju HRIC model kako bi dosegli ranjivu mladež.
- Osnovati međuministarske radne skupine za koordinaciju provedbe između sektora zdravstva, sporta i obrazovanja.
- Promicati nacionalne kampanje koje podižu svijest javnosti o prednostima inkluzivnog sudjelovanja u sportu za mentalno zdravlje.

Konteksti i preporuke politika na nacionalnoj razini

Italija

Italija je uložila značajne napore u rješavanje problema mentalnog zdravlja mladih, posebno nakon pandemije COVID-19. Nacionalni plan prevencije 2020. – 2025. daje prioritet psihološkoj dobrobiti i naglašava važnost preventivnih odgovora u zajednici za adolescente i mlade odrasle osobe. Usluge mentalnog zdravlja dostupne su na nacionalnoj i regionalnoj razini, ali su često preopterećene i nisu strukturno povezane sa sportskim ili obrazovnim ustanovama.

Iako neke inicijative koriste sport za podršku dobrobiti mladih, one su obično fragmentirane, kratkoročne ili ih vode nevladine organizacije, bez sustavne podrške. Formalna integracija obrazovanja kroz sport (ETS) u zdravstvenu ili obrazovnu politiku i dalje nedostaje. Također postoji ograničena međusektorska suradnja i neadekvatna obuka trenera i mladih radnika u tehnikama podrške mentalnom zdravlju. Ekonomska nejednakost dodatno otežava pristup izvannastavnim sportovima, a mnoge lokalne politike i dalje se pretežno usredotočuju na natjecateljski sport, a ne na inkluzivne ili terapijske formate.

Preporuke za reformu nacionalne politike – Hrvatska

- Formalno ugraditi ETS u nacionalne okvire za zdravlje i razvoj mladih.
- Poticati višegodišnje pilot programe financirane od strane vlade koji kombiniraju sport i podršku mentalnom zdravlju.
- Uspostaviti partnerstva između ministarstava i lokalnih vlasti kako bi se akcije temeljene na ETS-u uskladile s ciljevima javnog zdravstva.
- Stvoriti put certificiranja za sportske trenere i edukatore kako bi se osposobili za prakse usmjerene na traumu.
- Razviti nacionalnu kampanju za podizanje svijesti s ciljem promicanja sporta kao alata za mentalnu otpornost, usmjerenu na škole i općine.

Konteksti i preporuke politika na nacionalnoj razini

Hrvatska

Hrvatska Nacionalna strategija sporta 2019. – 2026. i Nacionalni plan razvoja zdravstva 2021. – 2027. prepoznaju vezu između tjelesne aktivnosti i mentalnog blagostanja. Međutim, integracija ETS-a u strukturirane nacionalne programe ostaje ograničena. Iako neke nevladine organizacije i lokalne općine koriste intervencije temeljene na sportu, te su inicijative često privremene, nedovoljno financirane i njihov utjecaj nije formalno procijenjen.

Sektor obrazovanja uključuje tjelesnu aktivnost u školama, ali nastavni planovi i programi prvenstveno ciljaju na tjelesnu spremnost bez povezivanja sporta s emocionalnim ili psihološkim razvojem. Također nedostaje obuke za mentalno zdravlje za sportske stručnjake, a ne postoje ni formalni mehanizmi suradnje između zdravstvenih i sportskih institucija.

Preporuke za reformu nacionalne politike – Portugal

- Institucionalizirati ETS u nacionalnim strategijama za mlade, zdravstvo i obrazovanje kako bi se osigurala strukturirana provedba.
- Osigurati ciljano financiranje općinama za proširenje uključivih i pristupačnih programa ETS-a.
- Osigurati međusektorsku suradnju između škola, sportskih klubova i službi za mentalno zdravlje.
- Pokrenuti nacionalne inicijative za promicanje uloge sporta u zajednici u poticanju psihološke otpornosti i društvene kohezije.

Konteksti i preporuke politika na nacionalnoj razini

Portugal

Portugalova predanost dobrobiti mladih vidljiva je kroz programe poput Caudate+, kojim koordinira Português Instituto do Desporto e Juventude (IPDJ), a koji promiče zdravlje mladih kroz sport i intervencije u načinu života. Međutim, njegov opseg je širok, a sportske intervencije specifične za mentalno zdravlje nisu jasno definirane niti razmjerno razmjerne na nacionalnoj razini.

Program FRIENDS, koji je priznala SZO, primjer je dobre prakse, ali i dalje je ograničen u svom geografskom i institucionalnom dosegu. Nadalje, Portugal se suočava s trajnim jazom između urbanih i ruralnih područja, pri čemu mnoga nedovoljno opslužena područja nemaju pristup kvalitetnoj sportskoj infrastrukturi ili uslugama psihološke podrške. Škole često ne integriraju socijalno-emocionalnu podršku u nastavu tjelesnog odgoja, a sportski programi ostaju uglavnom odvojeni od zdravstvenih usluga.

Preporuke za reformu nacionalne politike – Slovenija

- Uvesti ETS kao priznatu komponentu nacionalnih strategija za sport i mentalno zdravlje.
- Financirati pilot programe u nedovoljno opskrbljenim regijama kako bi se osigurao pravedan pristup uključivim sportskim aktivnostima usmjerenim na mentalno zdravlje.
- Olakšati suradnju između općina, škola, sportskih klubova i stručnjaka za mentalno zdravlje.
- Razviti nacionalne module obuke za sportske stručnjake usmjerene na psihološku prvu pomoć i treniranje osjetljivo na traumu.
- Uključiti ETS u postojeće kampanje za osnaživanje i dobrobit mladih u Sloveniji s ciljanim porukama.

Konteksti i preporuke politika na nacionalnoj razini

Slovenija

Slovenija predstavlja obećavajuće prakse kroz inicijative poput Sporta za sve, koji zagovara inkluzivan pristup sportu u zajednici. Zemlja također ima Nacionalni program mentalnog zdravlja (2018. – 2028.) koji nastoji decentralizirati i poboljšati pružanje usluga. Međutim, ne postoji eksplicitna veza između sporta i mentalnog zdravlja unutar tih okvira. Unatoč široko rasprostranjenom sudjelovanju u sportu, nedostaje formalna koordinacija između sektora sporta i mentalnog zdravlja, a psihološka obuka za sportske stručnjake još nije standardizirana.

Iako javne politike podržavaju tjelesnu aktivnost, mehanizmi financiranja često daju prioritet elitnom i natjecateljskom sportu, a sportske inicijative usmjerene na mentalno zdravlje primaju minimalnu strukturnu potporu. Štoviše, pristup programima varira ovisno o regiji, ostavljajući mlade u nekim ruralnim ili socioekonomski ugroženim područjima iza sebe.

Zaključak

Projekt HRIC predstavlja održivi model za rješavanje dugoročnih posljedica COVID-19 na mentalno zdravlje mladih u Europi. Integracijom obrazovanja kroz sport u zdravstvene, obrazovne i sustave za mlade, HRIC osnažuje zajednice da pruže strukturiranu, uključivu i transformativnu podršku ranjivim mladima. Projekt koristi ETS za rješavanje izazova mentalnog zdravlja mladih nakon pandemije. Integracija ETS-a u politike na razini EU i na nacionalnoj razini može institucionalizirati isplativ odgovor utemeljen na zajednici koji promiče dugoročnu psihosocijalnu dobrobit i uključivost.

Preporuke politika navedene u ovom dokumentu nude praktična, skalabilna rješenja za premošćivanje jaza između sportskih, zdravstvenih i obrazovnih sustava na lokalnoj razini. Od ugradnje ETS-a u strategije za mlade i zdravlje, do pokretanja pilot programa, osposobljavanja stručnjaka, osiguravanja jednakog pristupa i uspostavljanja robusnih mehanizama praćenja, svaki prijedlog temelji se na istraživanju, iskustvu s projekata i uvidima iz drugih zemalja. Zajedno, ove mjere doprinose promjeni paradigme: od fragmentiranih, privremenih intervencija do sustavnih, uključivih modela podrške.

Usvajanjem ovih preporuka, lokalne i regionalne vlasti mogu osigurati da mladi ljudi, posebno oni pogođeni anksioznošću, depresijom i postpandemijskim stresom, imaju pristup sigurnim, osnažujućim i transformativnim putovima oporavka i sudjelovanja. HRIC predstavlja nacrt za buduće političke napore koji daju prioritet otpornosti, uključivosti i inovacijama usmjerenima na mlade u europskim zajednicama.

**Sufinancira
Europska unija**

Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja su stavovi i mišljenja autora i ne moraju se podudarati sa stavovima i mišljenjima Europske unije ili Europske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Europska unija ni EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.